

วินัยจรรยา คำตอบ ให้อยู่ที่กฎหมายจรรยา หรือเปล่า

นพดล ปกรณ์นิติบดี
อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ปัญหาการจรรยาที่เป็นอยู่ในขณะนี้พบว่า ส่วนหนึ่งมาจากวินัยในการขับขี่รถ ซึ่งผู้ขับขี่รถในท้องถนน ส่วนใหญ่ต้องยอมรับความจริงกันว่า มองเรื่องวินัยจรรยาเรื่องที่มาทีหลัง ความจำเป็นในการเร่งรีบให้ถึงที่หมายของผู้ที่ใช้รถยนต์บนท้องถนนกลับกลายเป็นเรื่องที่สำคัญและยิ่งใหญ่กว่า วินัยจรรยา ในการขับขี่รถบนท้องถนนเสียอีก

คำว่า วินัยจรรยา ที่เรากำลังพูดถึงอยู่นี้ มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ พระราชบัญญัติจรรยาทางบก พ.ศ.2522 อันมีสาระสำคัญที่กฎหมายแบ่งออกเป็นหมวดหมู่ดังต่อไปนี้

ม. 1-27 ว่าด้วย ทาง, การเดินรถ, ประเภทของรถชนิดต่างๆ

ม.28-40 ว่าด้วยผู้ขับขี่ ไบซ์บีซี คนเดินเท้า

ลักษณะที่ 1 การใช้รถ หมวด 1 ลักษณะของรถที่ใช้ทาง

ลักษณะที่ 1 หมวด 2 การใช้ไฟหรือเสียงสัญญาณของรถ หมวด 3 การบรรทุก

ลักษณะที่ 2 สัญญาณจราจรและเครื่องหมายจราจร

ลักษณะที่ 3 การใช้ทางเดินรถ หมวด 1 การขับรถ

ลักษณะที่ 3 หมวดที่ 2 การขับแข่งและผ่านขึ้นหน้า

ลักษณะที่ 3 หมวด 3 การออกรถ การเลี้ยวรถและการกลับรถ

ลักษณะที่ 3 หมวด 4 การหยุดรถและจอดรถ

ลักษณะที่ 4 การใช้ทางเดินรถประจำทาง

ลักษณะที่ 5 ข้อกำหนดความเร็วรถ

ลักษณะที่ 6 การขับรถผ่านทางร่วมทางแยกหรือวงเวียน

ลักษณะที่ 7 รถฉุกเฉิน

ลักษณะที่ 8 การลากรถหรือการจูงรถ ลักษณะ 9 อุบัติเหตุ

ลักษณะที่ 10 รถจักรยาน ลักษณะ 11 รถบรรทุกคนโดยสาร

ลักษณะที่ 12 รถแท็กซี่

ลักษณะที่ 13 คนเดินเท้า ลักษณะที่ 14 สัตว์และสิ่งของในทาง

ลักษณะที่ 15 รถม้า เกวียนและเลื่อน

ลักษณะที่ 16 เขตปลอดภัย

ลักษณะที่ 17 เบ็ดเตล็ด

ลักษณะที่ 18 อำนาจของเจ้าพนักงานจราจร และพนักงานเจ้าหน้าที่

ลักษณะที่ 19 บทกำหนดโทษ

พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาแล้วถึง 8 ครั้ง โดยล่าสุดพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2551 เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่อง การห้าม ผู้ขับขี่ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในขณะที่ขับรถ เว้นแต่ในกรณีการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่โดยใช้อุปกรณ์เสริมสำหรับการสนทนา โดยผู้ขับขี่ไม่ต้องถือหรือจับโทรศัพท์เคลื่อนที่นั้น ในความเห็นของผู้เขียนนั้น เห็นว่าประเทศไทยเรามีกฎหมายจราจร เพื่อใช้ในการควบคุมวินัยของผู้ขับขี่รถ บนท้องถนน ไม่แพ้ชาติอื่นใด ในโลกเลยเพราะกฎหมายจราจรของไทยเรามีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาให้เป็นที่ไปตามการเปลี่ยนแปลงกฎหมายจราจรของนานาประเทศ ดังนั้น ปัญหาวินัยจราจร ของผู้ขับขี่รถ ในประเทศไทยจึงไม่น่าจะเป็นปัญหาที่ข้อกฎหมาย ในทางกลับกันถ้าแม้กฎหมายจราจรจะมีเนื้อหาบทบัญญัติที่มีปัญหา เราก็สามารถแก้ไข โดยกระบวนการทางนิติบัญญัติได้ อยู่แล้ว ดังนั้น ปัจจัยที่เป็นปัญหาต่อการรักษาวินัยจราจร ในบ้านเรา จึงน่าจะอยู่ที่ตัวบุคคล ซึ่งเป็นข้อที่แก้ไขได้ยากเย็นที่สุด ไม่ว่าจะเป็นทั้งผู้บังคับใช้กฎหมาย และ ผู้ที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ทั้งสองฝ่ายนี้ต่างหากที่จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายจราจร เกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างสมบูรณ์ อันนำไปสู่การมีวินัยจราจรอย่างแท้จริง นั่นเอง

ในส่วนผู้บังคับใช้กฎหมาย ประเทศไทยเป็นนิติรัฐ คำว่านิติรัฐ นั้น หมายถึง อะไร นิติรัฐ หมายถึง การปกครองที่รัฐเคารพและปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของกฎหมายเป็นสำคัญ รัฐในที่นี้กล่าวรวมถึง หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย ขอยกตัวอย่างเช่น ช่วงเทศกาลสงกรานต์ ซึ่งเป็นช่วงเวลาหนึ่งของทุกปีที่มีการหยุดการบังคับใช้กฎหมายจราจร ไว้เป็นการชั่วคราว เพราะผู้คนส่วนใหญ่คงจะเห็นคนขับขีรถจักรยานยนต์ ในกรุงเทพฯ หรือต่างจังหวัดในช่วงวันที่ 12-15 เมษายน จะหลงลืมไม่ได้สวมหมวกนิรภัยขณะขับขี่เป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่ออกมาเล่นน้ำบนท้องถนน พร้อมๆกับการใช้ความเร็วในการขับขี่บนท้องถนน จริงอยู่แม้เจ้าหน้าที่จะบอกว่า เป็นเจตนาดี ที่ไม่อยากให้เสียบรรยากาศในช่วงเทศกาล หรืออยากจะผ่อนผันให้ หรือจะด้วยเหตุอะไรก็ตาม ก็ต้องมาดูกันว่ากฎหมายจราจร มีการตราบทบัญญัติที่ยกเว้นไม่ต้องจับในช่วงเทศกาลสงกรานต์หรือไม่ ต้องอย่าลืมกันว่า ช่วงเทศกาลสงกรานต์ แต่ละปีนั้น มีสถิติของคนเสียชีวิตจากอุบัติเหตุค่อนข้างมาก แม้รัฐจะพยายามรณรงค์ให้ตัวเลขอยู่คงที่ แม้สมมติจะแค่หลักร้อยหรือสองร้อยคน มันก็เป็นความสูญเสียอยู่ดี การกระตุ่นยอดตัวเลขการท้องเกี่ยวภายในประเทศช่วงเทศกาล จึงไม่ควรทำพร้อมๆกับการกระตุ่นยอดคนเสียชีวิตจากอุบัติเหตุบนท้องถนนในเวลาเดียวกัน

อันที่จริง กฎหมายจราจร โดยเนื้อแท้ของกฎหมายนี้ส่วนหนึ่งเป็นกฎหมายที่ควบคุม จำกัดสิทธิของประชาชนอยู่แล้ว เพื่อสวัสดิภาพของผู้ขับขี่และประชาชนคนอื่น มิใช่กฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ขับขี่ เพราะฉะนั้นผู้ขับขี่บางคนจึงอาจรู้สึกได้ว่า ตนไม่ได้รับความสะดวก แต่ก็จำเป็นต้องปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ของคนส่วนรวม การสร้างวินัยจราจร จึงจะต้องทำร่วมกันระหว่างประชาชน กับผู้บังคับใช้กฎหมายด้วย

ในส่วนของผู้ที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย คือประชาชนทั้งหลาย มีหน้าที่ในการต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เราจะปฏิเสธว่าไม่รู้กฎหมาย ไม่ได้เลย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ขับขี่รถ เพราะกฎหมายจราจร เป็นส่วนหนึ่งในการสอบใบขับขี่รถยนต์ และรถจักรยานยนต์อยู่แล้ว แต่จากสภาพการณบนท้องถนน ที่ผู้ขับขี่รถ ต่างแข่งกัน ปาดหน้ากัน เพื่อให้ถึงที่หมายโดยเร็ว บางคนออกเลนขวาสุด ที่เป็นทางรถเลี้ยว เพื่อไปขอแซงข้างหน้า แทะกึ่งข้างคันเห็นรถติดมาก กลับรถกลางถนนแถวประตูน้ำ เพื่อจะหนีรถติด ฯลฯ ทั้งหมดนี้เป็นตัวอย่าง ที่ยากที่จะบอกว่า เขาเหล่านี้ไม่ทราบเลยหรือว่า สิ่งที่เขาทำนั้นผิดหรือไม่ ฉะนั้น วินัยจราจรของผู้ขับขี่รถแต่ละคนในแง่มุมหนึ่งจึงน่าจะสะท้อนสามัญสำนึก หรือลักษณะนิสัยใจคอ ของผู้ขับขี่แต่ละคนได้ ก่อนที่จะจบบทความนี้ไป ขอยกตัวอย่างหนึ่งคือ มีเหตุการณ์รถจักรยานยนต์คันหนึ่งขับตัดหน้ารถยนต์ ด้วยความรีบร้อนที่จะเข้าโรงงานของตนเอง โดยที่ผู้ขับขี่ ไม่ได้สวมหมวกนิรภัย ไม่มีใบขับขี่ เมื่อเกิดเหตุ เจ้าหน้าที่ลงบันทึกประจำวันจากการสอบข้อเท็จจริงพบว่า รถจักรยานยนต์ตัดหน้ารถเก๋ง แต่ตอนท้ายทางญาติของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ ซึ่งสวมเครื่องแบบเต็มยศ มาที่สถานีตำรวจ บอกว่าญาติฝ่ายเขาไม่ผิด เพราะเขาเรียนไม่สูง และทำไมารถใหญ่ไม่ยอมหยุดให้รถเล็กไปก่อน ถึงจะตัดหน้าก็ต้องหยุดให้รถเล็กไปก่อน (ข้อเท็จจริงที่เขาเล่าให้ฟังคือ รถเก๋งหักหลบแล้ว แต่ก็ยังโดนรถจักรยานยนต์อยู่คันหนึ่ง เพราะเป็นการตัดหน้ากระทันหัน) โดยที่ไม่ยอมพูดถึงใครจะผิดจะถูกตามหลักกฎหมายจราจร แม้แต่คนเดียว เรื่องนี้ท้ายที่สุดพนักงานสอบสวน ส่งฟ้องทั้งสองฝ่าย โดยว่า ประมาทร่วม ผิดถูก ไปว่ากันที่ชั้นอัยการและศาลก็แล้วกัน ไม่กล้าฟันธงหรือคอนเฟิร์ม ใดๆที่อำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการสืบสวนสอบสวนหาผู้กระทำผิดตัวจริง เป็นอำนาจของพนักงานสอบสวนแท้ๆ แต่ด้วยความเกรงว่า ตนจะถูกร้องเรียน จึงต้องหาทางออกด้วยวิธีการเช่นนั้น ดังนั้นในส่วนของผู้ที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย คือประชาชนทั้งหลาย ถ้าเอาเรื่องผลประโยชน์ตนเองไว้ที่หลัง เคารพกฎ กติกา และ กฎหมาย ถ้ามีปัญหาที่ใช้ตัวบทกฎหมายในการตัดสินอย่างเท่าเทียมกันทุกคน วินัยจราจรของผู้ขับขี่รถ อยู่ที่ไหน คำตอบก็จะมาอยู่ที่กฎหมายจราจรอย่างแท้จริงนั่นเอง